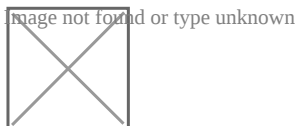

Λημνιακή εκκλησιαστική αρχιτεκτονική - Ιερός ναός αγ. Γεωργίου Ρεπανιδίου

/ [Πεμπτούσια](#)

Ο οικισμός του Ρεπανιδίου αναφέρεται σε μοναστηριακά έγγραφα το 1285 και τον 14ο αι. αποτελούσε μετόχι της Ιεράς Μονής Πάτμου. Το Ρεπανίδι είναι χωριό της Λήμνου και Διοικητικά ανήκει στον Δήμο Λήμνου της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου. Κατά τους αιώνες της Τουρκοκρατίας, αναφέρεται από περιηγητές, καθώς στη γειτονική θέση Αγιόχωμα εξορυσσόταν η “Λημνία Γῆ”, αντίδοτο για τα δαγκώματα των φιδιών και αλοιφή για επάλειψη πληγών. Στις αρχές του 19ου αι. ο οικισμός είχε ήδη μεταφερθεί από την ευρύτερη περιοχή της Ηφαιστίας στη σημερινή του θέση.

Ο Ιερός Ναός του Αγίου Γεωργίου αναφέρεται το 1858 από τον Conze ως ενοριακός ναός του Ρεπανιδίου. Από το 1928, οπότε κτίστηκε ο νέος ναός του Αγίου Γεωργίου, ο παλαιός χρησιμοποιήθηκε ως κοιμητηριακός και αφέθηκε στην τύχη του. Το 1963 ο ναός κηρύχθηκε ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο. Σήμερα φορέας προστασίας του είναι η 14η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων με έδρα την Μυτιλήνη.

Η εκκλησιαστική αρχιτεκτονική στη Λήμνο το 19ο αιώνα

Έως τον 19ο αιώνα η εκκλησιαστική αρχιτεκτονική στη Λήμνο περιορίζεται σε μικρά και λιτά οικοδομήματα. Ωστόσο, από τα μέσα του ιδίου αιώνα, τα προνόμια, που προβλέπονταν για τους υπηκόους της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας από το μεταρρυθμιστικό διάταγμα Χάτι Χουμαγιούν, συνετέλεσαν και στην εξέλιξη της εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής του νησιού. Η αρχιτεκτονική των ναών επηρεάζεται τόσο από τη βαλκανική και νοτιοανατολική μεσογειακή παράδοση όσο και από τα σύγχρονα δυτικά ρεύματα. Ο τύπος, που ως επί το πλείστον απαντάται, είναι αυτός της Λεσβιακής βασιλικής. Πρόκειται για τρίκλιτη βασιλική, με δίρριχτη ξύλινη στέγη, με ή χωρίς τρούλο, με γυναικωνίτη στον όροφο και με λιτές τις όψεις. Το ναϊκό οικοδόμημα συμπληρώνεται πλέον από τα κτιστά κωδωνοστάσια. Συνδυασμός ζωγραφικού και γύψινου διακόσμου και φορητές εικόνες κοσμούν τους ναούς, ενώ τα ξυλόγλυπτα τέμπλα αποτελούν έργα τεχνικής δεξιοτήτας και υψηλής αισθητικής.

Αρχιτεκτονική και διακόσμηση

Ο Ιερός Ναός του Αγίου Γεωργίου Ρεπανιδίου αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα της λημνιακής εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής του 19ου αιώνα. Οι πηγές αναφέρουν ως έτος ίδρυσης του το 1860. Ο συγκεκριμένος τύπος ναού αποτελεί τον πλέον χαρακτηριστικό για την εκκλησιαστική αρχιτεκτονική των μεταβυζαντινών χρόνων στη Λήμνο. Ανήκει στον τύπο της τρίκλιτης βασιλικής με δίρριχτη στέγη χωρίς τρούλο και έχει μεγάλες διαστάσεις (περίπου 19x12μ.). Η πρωϊμότητά του προκύπτει από την απουσία καμπαναριού και από τις τρεις χαμηλές ημικυκλικές κόγχες εξωτερικά στο Ιερό. Οι λιτές όψεις του κοσμούνται με μικρό φεγγίτη, εντοιχισμένες μαρμάρινες πλάκες με ανάγλυφο το σχήμα του σταυρού και αβαθείς κόγχες περιμετρικά της κύριας θύρας.

Αποτελεί τη μοναδική περίπτωση ναού στη Λήμνο, στον οποίο διατηρούνται τα ξύλινα διάτρητα διαχωριστικά του γυναικωνίτη. Ο πλούσιος λαϊκότροπος διάκοσμός του περιλαμβάνει τοιχογραφίες, γύψινα και ξύλινα στοιχεία, καθώς και φορητές εικόνες. Ιδιαίτερα αξιόλογο είναι το ξυλόγλυπτο τέμπλο του ναού, που αντικατοπτρίζει την υψηλή αισθητική των τεχνιτών που το κατασκεύασαν. Τα θωράκια του τέμπλου (τμήματα του οποίου χρονολογούνται στον 18ο αιώνα), με παραστάσεις ανθοστηλών, τα έντονα χρώματα των φορητών εικόνων του τέμπλου και του βημόθυρου αποπνέουν την αίσθηση της μοναδικής τέχνης που αναπτύχθηκε στη Λήμνο, αλλά και στα άλλα νησιά του βορειοανατολικού Αιγαίου κατά τη διάρκεια της μεταβυζαντινής εποχής.

Κατάσταση διατήρησης

Ο εγκαταλελειμμένος κοιμητηριακός ναός του Αγίου Γεωργίου Παλαιού παρουσίαζε εκτεταμένες φθορές. Η απουσία συντήρησης της στέγης προκάλεσε αποσάθρωση των ξύλινων στοιχείων του φέροντος οργανισμού της της ίδιας της οροφής του ναού, καθώς και απόπλυση του συνδετικού κονιάματος των τοιχοποιιών. Επιπλέον, οι τοιχοποιίες και τα περιθυρώματα παρουσίαζαν ρηγματώσεις. Ο ζωγραφικός διάκοσμος, καλυμμένος σε μεγάλη έκταση από άσβεστη, τα γύψινα διακοσμητικά στοιχεία και το ξυλόγλυπτο τέμπλο διατηρούνταν, επίσης, σε κακή κατάσταση. Τέλος, το δάπεδο του ναού είχε υποστεί καθίζηση.

Έργο αποκατάστασης και συντήρησης

Η σημερινή αποκατεστημένη μορφή του Ιερού Ναού οφείλεται στις εργασίες, που πραγματοποιήθηκαν με την αυτεπιστασία της 14ης Ε. Β. Α. τα έτη 2011-2013, στο πλαίσιο του ενταγμένου στο ΕΣΠΑ έργου « Αποκατάσταση Ιερού Ναού Αγίου Γεωργίου Ρεπανιδίου Λήμνου». Εξυγιάνθηκε και ενισχύθηκε η θεμελίωση, κατασκευάστηκε νέα στέγη, αποκαταστάθηκαν τα ξύλινα στοιχεία του ναού. Ακολούθησε η αποκατάσταση των μαρμαρίνων περιθυρωμάτων και η ακριβής ανακατασκευή ενός από αυτά. Το λιθόστρωτο δάπεδο αποκαταστάθηκε και συμπληρώθηκε. Ο περιβάλλων χώρος διαμορφώθηκε με τη δημιουργία πλακόστρωσης και πρόσβασης για ΑΜΕΑ.

Θυρανοίξια

Η τελετή των θυρανοιξίων του παλαιού Ιερού Ναού πραγματοποιήθηκε με λαμπρότητα στις 22 Απριλίου του 2014 παραμονή της εορτής του Αγίου χοροστατούντος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Λήμνου και Αγίου Ευστρατίου κ.κ. Ιεροθέου, συλλειτουργούντων πολλών ιερέων της νήσου. Παρέστησαν συμπροσευχόμενοι πλήθος πιστού λαού και επισήμων μελών της πολιτικής, στρατιωτικής ηγεσίας και των σωμάτων ασφαλείας της Περιφέρειας Λήμνου και Μυτιλήνης. Η συγκίνηση ήταν έκδηλη στα πρόσωπα των πιστών και ιδιαίτερα των κατοίκων του Ρεπανιδίου που καμάρωναν τον Ιερό Ναό να ζωντανεύει και πάλι.

Η σημερινή λειτουργική χρήση του Ναού

Ο Παλαιός Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου Ρεπανιδίου κάθε χρόνο ανοίγει λειτουργικά με τον πανηγυρικό εσπερινό της εορτής του Αγίου Γεωργίου την Αναστάσιμη περίοδο μέχρι και την εορτή του Τιμίου Σταυρού. Κατά την διάρκεια αυτής της περιόδου πραγματοποιούνται ιερές παρακλήσεις στον Άγιο Γεώργιο τον Τροπαιοφόρο ενώ γίνονται και Θείες λειτουργίες. Για λόγους ασφαλείας και προστασίας του μνημείου δεν πραγματοποιούνται μυστήρια, σύμφωνα και με εντολή της 14 εφορείας βυζαντινών αρχαιοτήτων Μυτιλήνης.

? ????????? ? ? ? ? ? ? ? ?

???? ? ? ? ? ? ? ? ? ? ? ? ? ? ?